

Laodicea - Kimsa Yupanqui

¿Imakunataq kamachikuna?

Jeff Pippenger

2023-08-30

“Noqanchikqa kikillanchikmanta yachananchikmi imataq cristianismota ruran, imataq cheqaq kay, imataq chaskisqanchik iniy, imataq Bibliamanta kamachikuykuna—kamachikuykuna aswan hanaq atiyuq kamachiqmanta qusqasqa.” The 1888 Materials, 403.

Achka watakunamanta Future for America riqsichkanmi Apocalipsispa qanchis iglesiakuna mana ñawpaqlachu kay pacha puchukaykama apostolkuna pacha-manta qallarispa kunan Israel modernoq historiata rikuchisqanta, aswanpas chay qanchis iglesiakuna Moisespa pacha-manta Estebanta rumiwan wañuchisqankama ñawpaq Israeltapas rikuchisqanta. Adventismopa ñawpaq puriqninkuna kay cheqaq kayta mana yachachirqankuchu, ichaqa kay cheqaq kayta sayachiq kamachiykunataqa unanchaspa llamk’achirqankum. Jesusqa qallariymanta puchukayta reqsichin, hinaspa ñawpaq Israelqa Israel modernota sut’inchin. Chayrayku, ima cheqaq kaypas Israel modernoq profetiku kasqankunaman huknin kaptinqa, ñawpaq Israelpipas kachkallarqun.

Millerita historiata manaraqmi, qanchis iglesiakunamanta cristianokunapa ñawpaq kaq yachaynenqa karqan Juanpa pacha Asia Menor llaqtapi cheqaq iglesiakunata qhawachisqanku nispas. Chay ñawpaq kaq qhawariyqa hinallataq entiendenmi sapanka iglesiakunaman qosqa yuyaychayqa cristiano historiapa tukuy pacha imaymana iglesiakunaman pasaq específico yuyaychayta qhawachinman nispas, hinallataq chay kikin yuyaychaykuna hinaspa amonestakuykunapas sapanka cristianokunapaq kasqanta. Paykunam hinallataq entienderqanku qanchis iglesiakunaqa iglesiapa historiampi qanchis pacha rakiykunata qhawachisqankuta, disipulokunapa pachanmantapacha kay pachapa tukukuyninkama. Kay qhawariykunaqa Millerita historiata ñawpaqta karqanku. Qanchis iglesiakunamanta chay tawa riqsiykuna, William Millerpa ñawpaqninpi kaq ñawpaq kaq qhawariyta hunt’achiqkuna, ñawpaqmanta kunankama “historicista” sutiyuq Bibliapa interpretación nisqapi sayasqa karqanku hinaspa kachkanku. Chay metodologíataqmi Diospa angelninkuna William Millerta chaskinampaq pusarqanku.

“Asia llaqtapi qanchis iglesiakunaqa Cristopa Iglesianpa historiannim, qanchis rikch’ayninkunapi, llapan muyuriyninkunapi hinaspa kutiriykunapi, llapan allin kawsayninpi hinaspa ñak’ariyninpi, apostolkuna p’unchaykunamanta pacha kay pachapa tukukuyninkama. Qanchis sellokunaqa kay pachapa atiyniyoqkunapa hinaspa reykunapa Iglesiapa hawanpi rurasqankumanta historiannim, hinaspa Diospa runankunata waqaychasqan, chay kikin tiempopi. Qanchis trompetakunaqa qanchis sapanka hinaspa llasqa taripaykunamanta historiannim, kay pachaman utaq Roma qhapaq suyuyman kachamusqa. Hinaspa qanchis copakunaqa Papal Romaman kachamusqa qanchis qhipa muchuykunam. Kaykunawan kuskaqa achka huk ruwaykunapas kachkan, mayukuna yaykumusqankunahinata awaykusqa, hatun willakuy mayuta hunt’aspa, tukuy ima wiñay kawsay mama quchaman chayanankama.”

“Kayqa, ñuqapaq, Juanpa willakuyninpa planonmi Apocalipsis sutiuyuq librupi kashan. Chay libruta entiendenayta munaj runaqa, Diospa siminpa wakin cheqenkunamanta sumaqta, tukuy sonqowan yachayniyuq kanan tiyan. Kay willakuypi apasqa rikch’achiykuna, metaphorkuna ima, manam llapanchu kikinpi sut’inchasqa kanku, aswanpas wakin profetakunapi maskasqa kanan tiyan, hinaspa Escrituraq wakin pasajenkunapi sut’inchasqa. Chayraykun rikurin, Diosqa tukuyta yachakuyta munasqan, imaynachus mayqen cheqenmantapas sut’i yachayta chaskinapaq.” William Miller, Miller’s Lectures, volumen 2, lección 12, 178.

Pani Whiteqa Millerpa hap’iqan “historicista” nisqa qhawariyninta ari nispan sayachin; ichaqa Millerman mana rikurqanman hinaqa, Apocalipsis librota aswan ukhunta yuyayta yaparqan, imaraykuchus Millerman santuario imaynan cheqaq kasqanta mana reqsirqanchu. Payqa santuariota kay pachata kasqanta yacharqan. Pani Whiteqa reqsirqanmi, Jesús Apocalipsis libropi rikuchisqa willakuykunata qespichishpa rikuchispanqa, Cristo hanaq pacha Hatun Sacerdote hina llamk’asqanwan kуска chayta ruwasqanta.

Juan muyurikuspan Cristo-ta rikun, payqa sacerdotepa p’achankunawan candelabrokunapa chawpinpi purishan, chay candelabrokunaqa Lugar Santo nisqapi kashanku; chayraykutaq kayqa riman Hananman hoqariyusqan qhepaman historiapi, ichaqa manaraq 1844 watapi Lugar Santísimo nisqaman kuyukusqanman chayashaqtin. Millerqa manam kay cheqaq kaypa ancha hatun ninanta unanchayta atirqachu. Nitaqmi Tyndale, Luther, Juan Wycliffe, nitaq ñawpaq reformadorkunapas chayta unanchayta atirqankuchu. Cheqaq kayqa wiñaypaqmi rikuchikun, aswan aswanraq k’anchaspa hunt’asqa p’unchaykama.

“Robinsonwan Roger Williamswan allin yachachisqankuta sumaqta qhawarichirqanku, chay hatun kamachiyqa kaymi karqan: cheqaq kayqa wiñaypaqmi ñawpaqman purin, cristianokunapas Diospa ch’uya siminmanta phatariq llapa k’anchayta chaskinankupaq wakichisqa sayarinanku. Chay kamachiytaq paykunapa mirayninkuna manaña allinta yuyarirqankuchu. Amerikapi protestante iglesiakuna,—Europapi kaqkunapas hinallataq,—Reformación bendicionninkunata chaskispa ancha favoresqasqa kaykaspapas, manam reformapa ñanninpi ñawpaqman puriyta atirqankuchu. Wakinkuna cheqaq sonqoyuq runakuna, huk kutinmanta huk kutinkama, musuq cheqaq kayta willakuyta hinaspa unaymanta waqaychasqa pantasqakunata rikuchiya qallariqkuchkanmanpas, aswan achkaqkunapa, Cristopa p’unchayninpi judíokuna hina utaq Luteroq p’unchayninpi papistakuna hina, taytankupa iñisqanta iñiypi qhipayta hinaspa paykuna kawsasqankuman hina kawsayta munarqanku. Chayraykum religionqa yapamanta formalismoman urmaykurqan; hinaspa iglesiaqa Diospa siminpa k’anchayninpi purispa qhiparinman karqan chayqa wikch’usqa kanman karqan pantaykuna hinaspa supersticionkunapaq waqaychasqa hinaspa munasqa qhiparirqan. Chhaynata reformamanta paqarisqa espírituqa pisillamanta wañurqan, chaykamaqa Luteroq p’unchayninpi Roma Iglesiapi kaq hinaqa, protestante iglesiakunapipas reformapa nisqanmanta ancha hatun necesidad karqanña. Kikinmi karqan kay pachapa munayman qhaway, espíritupa puñusqa kasqan, runakunapa yuyayninkunapaq rikch’akuq yupaychay, hinaspa Diospa simin yachachisqankunapa rantinpi runakunaq teoríankunata churay.” The Great Controversy, 297.

Sichus cheqaqa kayninqa pacha tukuy historiapi ñawpaqman-riq hinam wiñan chayta mana reqsisqa kaptin, chayqa kay qhipa miraypi ima musuq k'anchaypa ancha hatun kaynintapas ichapas mana atisqachu reqsiy. Huk runa “cheqaqa” ñawpaqman-riq kayninta mana entiendenanpaq saquespaqa, chaylla pacham kikinmanta atiykukuspa yuyaykuna, ruway costumbrekuna, hinallataq urmasqa runaq pusayninman kallpachakuyta qallarín.

Millerpa llamk'asqan metodologíaq huk señalmi, chayqa llapa profético siq'inta p'unchaykama purin, chaypiqa rikuchin apostolkunaq qallarisqanmanta wiñarisqa bíblica chiqaq yachaypaq huk testimonioyta. Ichaqa, Millerwan sut'ichasqa señalpiqa tarisunchik huk qallariyta, chayqa tukuyninpi huk kaqninwan tupachisqa kananpaq mañan. Aswan achka runakunaqa kay cheqaq kaykunata mana haykapipas entiendenchu, ichaqa Satanáswanqa mana chaynachu.

Satanásqa hanaq pacha rebelakusqanmantapacha cheqaqta chaymanta wiñayninta hark'arqan. Historiaqpi reformador-kunakuna Biblia yachakunapaq imayna estudianata sut'ita entiendenankama chayasqanmantaqa, Satanásqa imaynan sapa kuti ruwasqan hina, llulla rikch'achisqakunata yaykuchirqan. Cheqaqta llullañawan rikch'achispa ruwasqan historiapi qhawarisqanmi reqsichin Jesuita-kuna, Ribera hinallataq Louis de Alcazar hina, llulla rikch'achiy metodologíankuta sut'inchaspa Apocalipsis libro contra nisqapi churarisqankuta. Chay qhillisqa metodología, “preterismo” sutiyuq, iskay ñiqinmanta kinsa ñiqin pachakama qallariyta ruwarqan, chay llulla metodologíapa iskay hatun umalliqnin-kunawan. Huknin karqan Eusebio de Cesarea (260–339), huknintaq Victorino de Pettau (wañusqa, 304 watapa muyuriyninpi). Kay iskaynin ñawpa historiapi runakunaqa chay metodología-ta mast'arqanku, nispa Apocalipsis libroqa Roma Qhapaq Suyuq pacha tiempunpi hunt'asqa karqan, Nero sutiyuq mana allin reqsisqa emperador hina historiapi runakunaq tiemponpi.

XIX pachak watakunapi, Reino Unido-manta John Darby (1800–1882) huk satanáspa metodologíanta qallarirqa, chaypas ñawpaqpi riqsichisqayku Scofield Reference Bible sutiyuq, caballo de Troya Bibliapa sutinchasqa, chaki p'anqakunaman yapasqa karqa. “Dispensacionalismo” nisqaqa huk teológico nisqa llank'ana kaymi, maypin historiatawan Diospa runakunawan rimasqanta, sapaq p'unchawkuna utaq “dispensaciones” nisqakunaman rakin, chaykunapi Diosqa planonta imaymana hinalla kamachin. Kaypi kayta qhawarichkani, imaraykuchus kayqa huk llullakuymi, Future for America sutiyuq kuyuyman yaykusqa, Darbypa satanáspa yuyayninkunata mast'arqan chay kikin llaqtamanta rimaykunawan. Darbypa yuyayninkuna, Future for America-ta maqaq, kay p'unchawkuna “woke” nisqa movimiento nisqapa filosofiawan kуска hamurqa, mayqinchus Francia hatun revoluciónpi rikuchisqa kikin anarquíata mast'arin, hinallataq Sodoma Gomorrawan rikuchisqa kikin qhelli qawasqay mana allin kawsaytapas.

Kunan p'unchaypi, kaqkunan pacha Adventismoq teologonkunan Bibliaq cheqaq yachachikuyninkunata t'aqayman churayku hinaspa huk iskaynikiq Biblia hamut'anapaq sistemata llamk'achkanku, chaywanmi Biblia-ta hinallataq Profecía Espíritu-ta urmachiyta hinaspa ñiqiyta munanku. Qharikunata reqsichinku yaqa Bibliaq siminkunapi yachaqkuna hina, utaq Bibliaq historiannimpi yachaqkuna hina. Chay hinaqa, kunan pacha Adventismoq teologonkunan Laodicea Adventismoq yuyayninta kamachinku, Diospa Siminta hamut'aspa yaqa urmashqa runaq historiata

entiendesqanman hina, utaq urmashqa runaq simita entiendesqanman hina. Kay kunan pacha pantay rikch'ayninkuna, mayk'a kutiñas kaykunapi ñawinchashanki chay willakuyta maqanakuytaq llank'achisqa karqan, astawanmi kay qillqakunapi rimarisun, Francia Revolución nisqapa simbolismonta qhawarispas. Satanás kawsanmi, hinaspa yachanmi p'unchaynin pisiyashasqanta. Millerpa kamachikuyninkunamanta qhipa kamachikuy, chunka tawayuq kaq, kay qatiq qillqawan tukukun.

“Yachachina wasikuna ukhupi yachachisqa divinidadqa sapa kuti huk sectario credo patapi sayachisqam kachkan. Yuyayninnaq mana qillqasqa kaqta hap'ipuyta atinkman chay hina yachachiywan unaychaspa, ichaqa sapa kuti tukunku fanatismope. Huk libre yuyayniyuq umallaqa mana hayk'aqpas wakinkunapa qhawariyninkunawan kuisqa kanqachu. Ñuqaqa sichus waynakunata divinidadpi yachachiq kaniyman chayqa, ñawpaqta yachayman karqan atisqankuta chaymanta yuyayninkuta. Chaykuna allin kaptinqa, paykunata ruwachiy manam Bibliata kikinkumanta yachakuyta, hinaspa cachayman libre hina llusqinankupaq kay pachaman allinta ruwanankupaq. Ichaqa mana yuyayniyuq kaptinkuqa, hukpa yuyayninwan sellayman paykunata, mat'inpachapi qillqayman 'fanático', hinaspa cachayman esclavo hina llusqinankupaq!” William Miller, Miller's Works, volumen 1, 24.

Apocalipsis qillqaq Juan Revelador kawsasqan qhepa pacha hinallataq Reforma p'unchaykunapi, Satanásqa llulla willakuq yachay ñanta ruwaspa cheqaq Biblia t'aqwiypa yuyaychakusqanta pantachinapaq, chinkachinapaq ima llank'arqan. Kay historial cheqaqkuna ukhupi wakin kutikuna mana reparasqaqa kaymi: llaqa chay satanásman ñankunaqa mana mayqin huk qillqapaqchu, aswanpas chiqanta Apocalipsis qillqallapaqmi churakusqa karqan. Sapa huknin chay satanásman pantachiyta mast'arikuqkunapa rimayninqa chay qillqamantan karqan. Apocalipsis qillqapa wiñaypuni Satanásqa hedefin karqan. Satanásqa yachanmi Apocalipsis qillqawanmi maqanakunan kasqanta. Kay cheqaqta reqsispaqa, chaymanta huk mana rikuy atisqa cheqaqtapas reqsiyta atisun, mayqinchus huk hatun cheqaqwan pakasqa kashan.

Jesuitakunap llulla metodologíankuta rurqanku, Roma iglesiapa papanninqa Bibliay profeciapi antichristokasqan sut'inchasqa allinta mana entiendenapaq. Sapa huk protestante reformadorpas kay chiqaqta reqsirqan hinaspa sut'ita riqsichirqan. Chayrayku, ñawpaq p'unchawkunapi Ribera hina, Louis de Alcazar hina runakunapa chiqap historiankuta rimaywan qillqaywanpas llaqtapa ñawpaqenman apamuspanku, chay historiataqa sasachakuq supaypa llamkayninkunata rikuchinapaqmi llamk'achirqanku, “hucha runa” nisqapa chiqap entiendenanta hark'ananpaq. Qillqasqa otaq rimarisqa willakuykuna, kay supaypa metodologíakunata haykurichispa imapaq kasqanta sut'ichaqkunapaq, mayk'aq chayman chayanku hinaqa allinmi; ichaqa Satanasqa manam Romaq papanninta antichristo kasqanta sut'ichaq Bibliay pruebunkunallata pakayta munarqanchu, aswan achka imakunatapas pakayta munarqan.

Apocalipsis libropiqa kaqmi cheqaqkuna kay huch'uy sistema llullakunaq Biblia hamut'ayninmanta paqarisqan pantasqa qillqaywan pakasqa, chay runaq yuyayninmanta hawapi kaq, paypa yupaynin 666 nisqa kaqtin. Chay cheqaqkunamanta hukninqa, qanchis iglesiakuna aswan hunt'asqa wiñayninpi hamut'asqa kaptin rikuchisqan cheqaqmi, mana iskayrayaypaq. Qanchis iglesiakunapi churasqa cheqaqkuna kan, paykunapaq chiqanta rimanku 2001 watapa

septiembre killapa 11 p'unchawmanta qallarisqa historiata, chaymanta tukukuq domingo ley crisispi. Satanásqa kay k'anchayta pampapi pakasqa hina waqaychayta maskhasqa, paymi inventarqan satanic metodología nisqakunata, Apocalipsis libro ukhupi tarikusqa cheqaqmanta achka ancha sumaq rumikunaqa chinkachisqa kananpaq, manam Roma papaqa anticristo kasqanmanta reqsichiyllachu.

Manaraq huch'ayoq sutiyoyqa rikuchisqa karqan manaraq 538 watapi, Eusebio hina, Victorino hina runakunaqa Apocalipsis librota atacarqunku, papal atinyiyoq kamachiypa sayariyninta pakayta munaspa. Qhipaman historiapiqa Cristoqa Thyatiraman qosqan siminta hunt'arqan, reformaciónpa paqarin qoyllurninta (Wycliffe) rikurichispa; chaymantaq Satanásqa iskay reqsisqa historiapi runakunata paqarichirqan, paypa satanás llasq'a rurayninta sayachinankupaq, apachinankupapas. Unay-unay suyasqa maqanakuy cheqaq kaypa wiñayninmanta, Apocalipsis libro paqariyninpa pakasqa yachaynin kicharisqa kaptin tukukuyninta chayan, (graciapa tiempo tukukuy manaraq chayamuchkaptin) Miller mana hayk'aq reqsisqan qanchis iglesiakunamanta k'anchariyta ukhunpi hap'in, nitaq Hermana Whitepas; ichaqa sasachakuyninnaq rikuchiya atikun, Millerpas, Profecíapa Espíritu nisqapas, musuq k'anchariyta sayachisqankuta, musuq k'ancharisqaqa hayk'aqpas machu k'anchariyta mana churanakunchu.

“Cheqaqmi kananqa chiqaq kayta hap'isqanchik, chayraykun mana kuyukuq posicionespi sinchi kallpawan sayananchik; ichaqa mana qhawaqchu kanan suspichawan ima musuq k'anchaytapas Dios cachamuwanchik chayta, nispá: Cheqaqtapuni, mana rikunchikchu ima aswanta k'anchayta munasqanchikta, ñawpaq chiqaq kaymanta aswanqa, kaykama chaskisqanchikmanta, chaypitaq takyasqa kasqanchikmanta. Kay posiciónpi sayaspaqa, Cheqaq Testigomanta willakuyninmi noqanchikpa kasqanchikman chayan huchachakuyninwan: ‘Mana yachasqaykihina qamqa llakiyoq, wakcha, wakcha-sapa, ñawsa, llamp'u q'ala kashanki’, nispá. Pikunaqchus yuyanku qhapaq kasqankuta, imaymana kaqkunawan yapasqa kasqankuta, mana imatapas faltasqankuta, chaykunaqa ñawsa kaypi kachkanku cheqaq kasqankumanta Diospa ñawpaqenpi, hinaspataq mana yachankuchu chayta.” Review and Herald, August 7, 1894.

Musuq k'anchaypa qhawaypaq aswan hatun pruebanqa kaymi: sicha ñawpaqmanta sayachisqa cheqaq kayta contradecinqa, hinallataq suti simipi churakusqa hatun qallariy cheqaqkuna-ta hap'ichinchu mana.

“Diospa atiyin cheqaq kaqmantam qespichikun chayqa, chay cheqaq kaqqa wiñaypaqmi cheqaq kaspá sayanan. Manam chaskisqa kananchu qhipa hamuq yuyaykunaqa, Diospa qusqan k'anchayman kutichikunaqa. Runakuna hatarinqaku Qellqakunaq sut'inchayninkunawan, paykunapaq cheqaq kasqankuwan, ichaqa mana cheqaqchu. Kay pachapaq cheqaq kaqtaqa Diosmi qowarqanchik iñiyninchikpa cimienton hina. Pay kikinmi yachachiranchik ima cheqaq kasqanta. Hatarinqa huk, chaymantaq hukninpás, musuq k'anchaywan, Diospa Santo Espíritu pa rikuchisqanwan qusqan k'anchayta churanakuspanku.” Selected Messages, libro 1, 162.

Satanasqa Revelación librota atacanapaq objetivon karqan Juan chaypi kaq mensajekunata qillqasqan pacha-manta. Jesús nirqan:

Qankunam kachun qankunapa ñawinkunaqa, rikunku rayku; rinrinkunapas, uyarinku rayku. Cheqaqtapunin niykichik: achka profetakuna, chanin runakunapas munarqanku qankuna rikushankichik chaykunata rikuyta, ichaqa manam rikurqankuchu; hinallataq qankuna uyarishankichik chaykunata uyariyta munarqanku, ichaqa manam uyariqankuchu. Mateo 13:16, 17.

Yupaykuna rikuspa uyarispapas hap'iskanmantaqa, Jesucristoq Revelacionnin willakuyta entiendenapaqmi kachkan. Juanqa "qhipa p'unchaykunapi" kaqkunata, chay willakuyta rikuykuna uyariykunata rikch'arispas, ángel Gabrielpa ñawpaqenman urmaykuspa yupaychayta munarqa; chayllamantataq Gabrielqa Juanman utqaylla willarqa ama chayta ruwanampaq.

Ñuqa Juanmi kaykunata rikurqani, uyariqanipas. Uyariyta, rikuyta tukuruspaymi kaykunata rikuchiwaq angelpa chakin ñawpaqman urmaykurqani yupaychanaypaq. Chaymantataq pay niwarqan: Ama chayta ruwaychu; ñuqaqa qanwan kуска sirviqniyki kani, profeta wawqeykikunapawan, kay librupi nisqakunata waqaychaqkunapawan. Diosllata yupaychay. Apocalipsis 22:8, 9.

Gabrielpas Juancháwan kamasqa kaqkuna kanku, paykunaqa Kamaqllatam yupaychananku. Achka profetakuna hinaspa chiqap runakuna, angelkunapas, munarqanku "rikuyta" hinaspa "uyariyta" Chawpi Tuta Qapariyniyuq willakuyta, kay pachapa tukukuyninpi yapamanta willakusqan p'unchawpi.

Cristo nirqan: "Kusisqañam qankunapa ñawinkikuna, rikunkurayku; hinallataq rinrinkikunapas, uyarisqankurayku. Cheqaqtapuni niykichik: achka profetakuna, hinaspa chiqap runakuna munarqanku qankuna rikushasqaykichik imakunata rikuspayku, ichaqa mana rikurqankuchu; hinaspa qankuna uyarisqaykichik imakunata uyariyta munarqanku, ichaqa mana uyariqkuchu" [Matthew 13:16, 17]. Kusisqañam chay ñawikuna, 1843 watapi hinaspa 1844 watapipas rikusqa imakunata rikurqanku.

"Willakuqa qusqasqa karqan. Chaymantaqa manam ima qhipaypas kananachu chay willakuyta kutichiypi, pacha señalninkuna hunt'akuchkaptin; tukukuq llamk'ayqa ruwasqa kananmi. Hatun llamk'ayqa pisilla pachapi ruwasqa kanqa. Diospa kamachisqanman hina huk willakuyqa utqaymanmi qusqasqa kanqa, chayqa sinchi qapariymanmi wiñanqa. Chaymantam Danielqa sayanqa suertinpi, testimoniunta qonampaq." Manuscript Releases, volume 21, 437.

Imatataq runakuna (Juan) hinallataq paykunapa kуска sirviqkuna (angelkuna) rikuyta munarqankuqa karqan Chawpi Tuta Qapariypa qhipa hunt'asqanmi Advientismopa tukukuyninpi, maypachachus kay pacha Diospa k'anchayninwan achikchachisqa kanman karqan. Chay qhipa atiyniyuq rikuchikuyninqa qhipa tamyapiqa apamunmi Jesucristopa Revelacionnin kicharisqa kayninmanta.

Chay qespikuy-mantaq profetakuna tapukuspa, allinta mask'aspa yachayta munarqanku, qankunaman hamunanpaq kaq graciata willakusqankumanta: mask'aspa ima pacha kasqanta, otaq ima hina pacha kasqanta, paykunapi kaq Cristo Paq Espíritu-nin rikuchisqanta, ñawpaqmantaraq willakuspan Cristo-pa ñak'ariyninkunata, hinaspa qhepanta hamuq gloria-ta. Paykunamanmi rikuchisqa karqa mana kikinkupaqchu, aswanqa ñuqanchikpaqmi chay

imakunata sirvirqanku; chaykunataq kunan qankunaman willasunkichik hanaq pachamanta kachamusqa Espíritu Santo-wan evangelio-ta predicaqkuna rayku; chay imakunamanpas angelkunapas qhawariyta munanku. Chayrayku yuyayniykichikpa chankanankunata watakuychik, allin sonqoyoq kaychik, hinaspa tukukama suyakuychik Jesucristo rikurichisqa kasqanpi qankunaman apamusqa kananpaq kaq gracia-pi. 1 Pedro 1:10–13.

Profetakuna, chanin runakuna, angelkunapas munarqanku kawsayta chay pacha, maypichus “gracia” nisqa, icha Diospa kallpan, t’akakuchkan Tukuy Paka Tuta Qapariyninpa qhipa hunt’akuyninpi. Chay “gracia,” mayqinchus Diospa kamachiq kallpan kasqan, runakunaman apamun Jesús Cristopa Revelación nisqa kicharisqa kaptin. Satanás yachanmi Diospa kamachiq kallpanta llaqtanman apanan ñanqa hunt’akun Revelación libropi kicharisqa willakuyninwan kasqanta, chayraykutaq aswan hatun kallpawanqa pantachiyta, ñit’iyta, pakaytaq munarqa Revelación libropi kaq k’anchayta. Chay k’anchayqa mana huchapa runanta reqsichiyllachu, imaraykuchus chay chiqaq yachachiyqa lliw protestante reformador kunaq raymi watakunamantaña sumaqta qillqasqa, takyachisqañam karqa.

Señorpa p’unchayninpi Espíritu ukupi karqani, hinaspa qhep’aymanta uyarirqani hatun qapariyta, trompetapa hinata, nispa: Ñuqam Alpha nitaq Omega kani, ñawpaqtaq qhepaqtaq: hinaspa, Ima rikusqaykita, huk libropi qillqay, hinaspa Asia llaqtapi kaq qanchis iglesiakunaman apachiy; Efesoman, Esmirnaman, Pergamoman, Tiatiraman, Sardisman, Filadelfiaman, Laodiceamanpas. Hinaspa kutirirqani rimasqawan rimachkaq simita rikunaypaq. Kutirispapa qori qanchis candelero kunata rikurqani; hinaspa qanchis candelero kunapa chawpinpi runapa Churinman rikch’akuqta, chaki kama p’achasqa, hinaspa ñuñunkuna patapi qori chumpiwan watasqata. Umanpas, chukchanpas millway hina yuraq karqan, rit’i hina yuraq; ñawinkunataq nina ruphay hina karqan; chakinkunataq sumaq antimonio hina, hornopi rawrasqa hina; simintaq achka yakukunapa qaparaynin hina. Paqpa alliq makinpitaq qanchis qoyllurkunata hap’irqan; siminmantataq llusqsimurqan huk afilado ishkaq filoyuq espada; uyantaq inti kallpanwan k’anchashan hina karqan. Payta rikuspataq, chakinman wañusqa hina urmaykurqani. Hinaspa pay alliq makinwan hawariwarqan, nispa: Ama manchakuychu; ñuqam ñawpaqtaq qhepaqtaq kani: ñuqam kawsachkaq kani, wañusqataq karqani; qayna, wiñaypaq wiñaykama kawsachkani, Amén; hinaspa uku pachapa wañuyta llavekunata hap’ini. Qillqay ima rikusqaykita, ima kunan kaqta, hinaspa ima qhepamanta kanqa chaykunatapas. Apocalipsis 1:10–19.

Adventismoqa “historicista” nisqaqa ruwanakuy-métodota sayachispaqa, reqsirqanku Apocalipsis iskayniyoq chaymanta kimsañiqin iglesiakunapas tukuyninpi qhepa iglesia-man kutimunanta. Llakiwanmi, chunka isqon pachak wata tukukuyninmanña, Satanásqa Adventismoq ñawinkunata wisq’achkasharqanña chay sagrado metodologiamanta, chaypa amachakuyninmanta, hinallataq ruwasqa kaq practicamanta, paykunaq responsabilidadninkupa ancha esencialnin kasqanrayku, “profeciapa hatun cheqaqkuna waqaychaqnin” hina. Metodologíaqa Adventismopi qichusqa kachkaptinpas, chay sagrado metodologiaman hina aplicaqkunaqa kachkarqankum. Patmos llaqtaq qhawaqninmanta Willakuy sutiyoq librota testigohina apaykachkanchik, chaymanta rikuchinapaq, Laodiceaq historiaman tukuy iglesiakunata aplicayqa profeciapa allin aplicacionnin kasqanta. Kay qhepaman kaqkunaqa chay libromanta horqosqa p’itiykuna kanku, ñoqaqa ima yuyayta nisqayta

sut'ichanapaq.

Yuyarinapaqmi kanan, Éfeso, Esmirna, hinaspa Pérgamo iglesiakunapa experiencian hina, Cristoq iskay kaq hamuyninmanta ñawpaq qhipa iglesiapi kutimunan kasqanrayku, chayhinallataq Tiatiraq historiampas qhipa miraypi huk kaqninwan tupaq kaqta kanqa. Stephen N. Haskell, *Story of the Seer of Patmos*, 69.

Haskellqa allintaq sut'inchán, ñawpaq tawa iglesiakunapa experiencianqa yapamanta rikurinqa, utaq pay nisqan hina, “qhipa miraypiqa kikinpa tupayninta kanqa.”

“Payqa pruebata ruraran, ichaqa llapankuna ñawpaqman rikuchirqanku 1843 wataman hina, maypachachus kay pachaq runakunaqa Qespichiqninta allinta chaskinankupaq. Runakunapa kayninmi Cristo paqarisqan ñawpaq hamuyninpi imayna kasqan, kunanqa wakmanta kutimurarqan.” Stephen N. Haskell, *Story of the Seer of Patmos*, 75.

Haskellqa rimarishan William Millerqa 1843 watapi Cristopa Iskay Kutimunanta reqsisqanmanta, hinaspa nisqanman hina, Cristopa ñawpaq hamuyninpa kaqkunaqa Miller runakunapa pacha tiempollapim yapamanta kutimurasqa. Haskellqa cheqaqta rimarqan, hinaspa Hermana Whiteqa takyachinmi Miller kikinpa Juan Bautista hina rikuchisqa kasqanta.

Imaynatachus Juan Bautistaqa Jesúsqa ñawpaq hamuyninta willakuspam, paypa hamunanpaq ñanta wakichirqan; chayhinallataqmi William Millerqa, paywan kуска huñukunakuna ima, Diospa Churinpa iskay kaq hamuyninta willakurqanku. *Early Writings*, 229.

Haskellqa sut'inchashanmi, Pergamoq historiankama pacha, (kinsa kaq iglesia, cristianismoq idolatríawan kompromisonta rikuchiq), Sardispa historianninta, pichqa kaq iglesiaraq historianta, yapamanta kutichisqa kasqanta.

“Pérgamopi historiapi huk pacha karqan, cristianismoqa yuyarqan paganismo wañusqaña kasqanta; ichaqa cheqaqpiqa, riqsisqaman hina atipasqa kasqan religiónmi atiparqun. Bautizasqa paganismoqa, iglesiaman yaykurqan. Sardispa p'unchayninkunapi kay historiata yapamanta rurakurqan.” Stephen N. Haskell, *Story of the Seer of Patmos*, 75, 76.

Sardisqa karqan iglesiam karqanmi Reforma nisqapa, hinaspataq papapa sataniku llullakuyninkunapa contranpi rikcharispa protestarqan; ichaqa llank'ananku manaraq tukusqa kaptinmi, ña Roma llaqtaman kutiriyta qallarikurqanku. Paykuna yuyarqanku, Pergamo iglesiapa hina, papalismu wañusqaña kasqanta; ichaqa cheqaqpiqa kawsashallarqanraqmi. Haskellpas reqsichinmi, puchuq iglesiapa hawanman k'anchamushan “llapa ñawpaq pacha-kunamanta huñusqa k'anchaykuna.”

“Kay qhepa iglesiapi—puchuq aylullapi—llipin ñawpaq pacha-kunamanta huñusqa k'anchaykunaq rayonkunaq llipinmi k'anchan.” Stephen N. Haskell, *Story of the Seer of Patmos*, 69.

Mana manam niychu Haskellqa qanchis iglesiakuna rikuchisqan wiñaypaq ñawpaqman puriq historiaqa ñawpaq Israel llaqtapa historiayapipas hunt'asqa kasqanta reqsisqanmantachu nispá, ichaqa payqa chay chiqaqta cheqaqtapuni sayachin, qelqasqanpi “llapa ñawpaq pacha-kunamanta

huñusqa k'anchay rayokuna" "llipin" "qhepa iglesia" patapi nispá. Ñawpaq Israelpas "ñawpaq pacha-kunamanta" "rayokuna" ukhupi kashan. Hinaspapas, ñawpaq Israelpa historiyanpi qanchis iglesiakunapa unanchaq kayninta reqsinapaq munasqa kamachiykunata payqa sayachichkan, ichaqa chay unanchasqakuna rikuchisqan tupachiykunata hayk'aqkamata pay reqsisqanmantaqa mana yachanchu kani. Hinallataq cheqaqtapuni yachani payqa mana reqsisqanta qanchis iglesiakuna rikuchisqan historiakunapa aswan ancha chaniyoq huk asuyta, chay asuytan ñoqayku pushachkayku.

Kay chiqaq qillqapi qelqel qillqataqtaqa.